

Kde zakládat nové zahrady ve městech?

Marek Hekrle

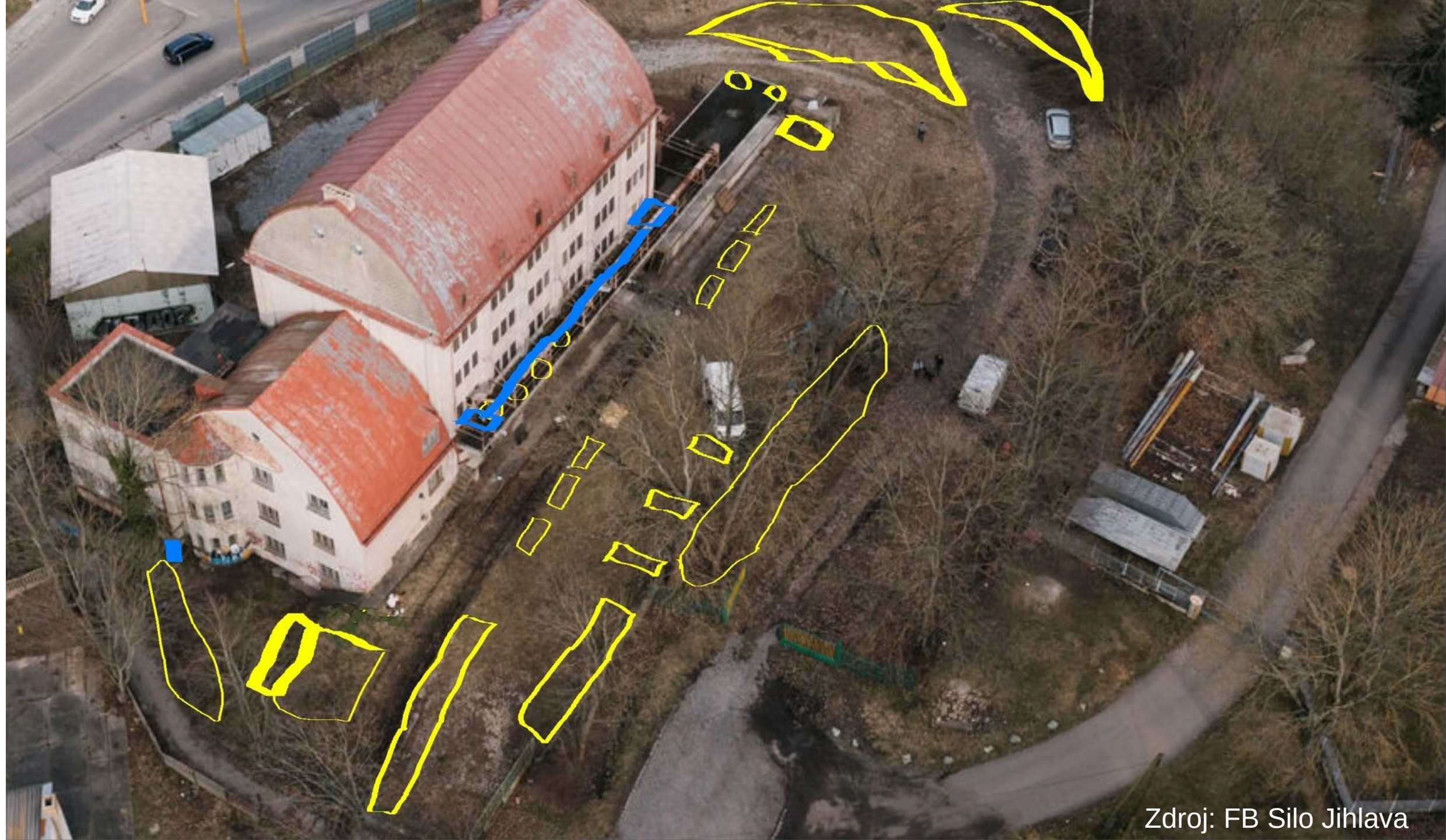
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
marek.hekrle@ujep.cz

Identifikace možných míst

- 🥕 **Ze strany města** – nabídnutí pozemků
- 🥕 **Ze strany obyvatel** – snaha o změnu/využití pozemku/komunitní činnost

Zdroj: FB Silo Jihlava

Zdroj: FB Silo Jihlava

Identifikace možných míst

Ze strany města – nabídnutí pozemků

- Pocitově
- Manuálně dle kritérií
- S využitím GIS

Identifikace možných míst

Primární kritéria

Pozemek není ve vlastnictví obce nebo městské instituce

Plné zastínění pozemku;

Těsné sousedství se silnicí I. třídy;

Sousedství s problematickými provozy typu herny, bary,...;

Sousedství s průmyslovými a jinými provozy ve vazbě na znečištění životního prostředí;

Záplavová území (vyřadit pozemky, které mají vysoké riziko – jsou v přímé záplavové zóně);

Velikost pozemku (méně než 200 m²).

Identifikace možných míst

Sekundární kritéria

Využití pozemků (zastavěnost, případně zastavitelnost území)

Kvalita půdy

Přístup k vodě

Přístup ke komunikaci

Možnost stavět (plot, altán)

Hustota obyvatel, respektive typ zástavby

Časová dostupnost od MHD, možnost parkování v případě odlehlejší oblasti

Velikost pozemku (více jak 500 m² je vhodnější, menší je méně vhodné)

Svažitost terénu

Identifikace možných míst

Primární (vylučující) kritéria (udávají, na kterých pozemcích je smysluplné zřízovat komunitní zahradu s podporou města):

KRITÉRIUM	DATA V GIS	JAK JE ZÍSKAT
Obecní vlastnictví pozemku nebo městské instituce s volnými (nezastavěnými) pozemky (např. školy)	ČÁSTEČNĚ	Katastr nemovitostí. Každá obec by měla mít přístup i data. Dostupnost: • na webu lze hledat jednotlivé parcely: https://nahlízenidokn.cuzk.cz/ • vlastní stažená data
Plné zastínění pozemku	NE	Jsou potřeba 3D data a následný výpočet – provedení analýzy. Alternativně lze rámcově odhadnout z webové mapy Mapy.cz pomocí přepnutí do 3D scény a analyzování budovy ve 3D a s texturami. Díky tomu je vidět výška budov. Postup: • zapnutí leteckého snímku (z letadla) vlevo nahoře • zapnutí módu 3D pohledu • ovládáním pomocí kurzoru myši provést odhad zastínění vybraného pozemku
Těsné sousedství se silnicí I. třídy	ČÁSTEČNĚ	Data jsou běžně dostupná, ale definování sousedství se musí spočítat. • ZABAGED (základní báze geografických dat): https://1url.cz/rrd78 • Data50 ČÚZK: https://1url.cz/jrd7y • nahlížení na tematickou mapu silnic od ŘSD (ředitelství silnic a dálnic): https://1url.cz/Qr4LN
Sousedství s problematickými provozy typu herny, bary,...	NE	Pokud si město samo nezpracovává vlastní mapy (např. pocit bezpečí, kriminalita apod.), nejsou informace běžně dostupné. Existuje navíc poměrně dynamický vývoj. Lze však očekávat dobré povědomí zástupců MÚ. Je proto možné zahrnout kritérium manuálně na základě znalostí. Tzv. od stolu se případně dá pro jednotlivé lokality vyhledávat na webových mapách. Např. na Mapy.cz lze vyhledat „bary“ či „restaurace“. (Vhodné především pro kontrolu, aby se ověřilo, že není žádný rizikový podnik opomenut). Jako nejvhodnější se jeví realizace návštěvou lokality. <i>Doporučení: zahrnout i další rizikové provozy typu ubytovny, kde může docházet k vandalství</i>

Šetření – kde mohou vzniknout KZ?

- **Lovosice, Svitavy, Roudnice nad Labem, Liberec**
- Červen až srpen 2023 - Kombinace face-to-face a online sběru
- Vytipování míst dle dostupných dat a kritérií
- Terénní ověření vytipovaných míst
- Projednání se zástupci města
- Ověření zájmu obyvatel – **je o nové zahrady zájem?**

V červnu se otevře koupaliště

Areál městského koupaliště v Lovosicích je připraven na spuštění provozu a čeká se na ideální klimatické podmínky. Otevírací doba 7 v minulých letech, a to od pondělí do ne. Pokud by však počasí nepřálo, koupaliště se otevře později.

Na koupališti jsou k dispozici tři bazény – plavecký bazén o rozměrech 50 x 18 m, dětský bazén 20 x 8 m se skluzavkou a dětský bazén 25 x 7 m. Pro návštěvníky koupaliště je nadále k dispozici beach volejbalový kurt, který pro letošní rok stojí 150 Kč/hod. Kromě plaveckých bazénů jsou na koupališti k dispozici i další sportovní aktivity, jako je stolní tenis a plážový

stává stejné jako v minulých letech.

Během léta se na koupališti uskuteční několik zajímavých akcí, které sklízely v minulých letech úspěch. Pro více informa-

70 Kč
15 let - 40 Kč
Senioři - 40 Kč

Pěstovat zeleninu v centru města? Město zvažuje komunitní zahradu

Zájem obyvatel o vypěstování si vlastního ovoce a zeleniny v posledních letech opět narůstá. A nemusí se přitom jednat jen o záležitost balkonu, vlastní zahrádky na chalupě, u domu nebo v zahrádkářské osadě. Záhonky s rajčaty a salátem můžeme stále častěji vidět i ve městech, a to například v prolukách mezi domy, školních pozemcích, vnitroblocích nebo dočasně nevyužitých pozemcích.

Vedle zahrádkářských osad členy láká i to, že se jedná o místo pro relaxaci a setkávání se s ostatními. Takové místo pak označované jako komunitní zahrada oceňují mimo jiné třeba lidé na

Obeční zájem o vznik komunitní zahrady

Měla by KZ ve městě vzniknout?		Liberec	Lovosice	Roudnice n. L.	Svitavy
	Ano	86 %	85 %	95 %	84 %
	Ne	3 %	12 %	2 %	5 %
	Nevím	11 %	3 %	3 %	11 %

Zájem o vznik zahrady projevilo 84 - 95 % respondentů

Nechceme zahradu, protože....

Uvedené problémy, **proč ne**:

- obavy o vandalismus
- vnímání KZ jako něčeho, o co by nebyl zájem
- neměla by to být priorita města
- dostatek jiných zahrad/osad
- místo je využíváno jinak – venčení psů, hraní dětí
- velmi rušné/frekventované místo
- blízko rodinných domů/daleko od sídliště
- není vhodné do města, spíše na vesnici

Zájem o komunitní zahrady

Znalost komunitních zahrad

- Liberec 47 %; Lovosice 53 %; Svitavy 67 %

Docházková vzdálenost

- do 5 min (5-8 %), do 15 min (41-51 %), do 30 min (29-46 %)

Aktivita

- Koordinátor: Liberec 2, Lovosice 7, Roudnice 4, Svitavy 4
- Aktivní člen: Liberec 6, Lovosice 28, Roudnice 12, Svitavy 18

Členský poplatek

Členský poplatek (průměr)	Liberec	Lovosice	Roudnice n. L.	Svitavy
	2 000 Kč	1 500 Kč	1 000 Kč	500 Kč

Zájem o komunitní zahrady

🥕 Doprovodné aktivity

Aktivity	Počet	Relativní
Akce pro děti	82	56,9%
Potkávání se sousedy	70	48,6%
Kurzy cvičení	24	16,7%
Výtvarné kurzy	20	13,9%
Kurzy zahrádkaření	69	47,9%
Bazary nebo swapy (výměna věcí)	42	29,2%
Přednášky	19	13,2%
Kompostování	48	33,3%

Zdroj: FB Kopretinka – komunitní zahrada

Kde zakládat nové zahrady?

Primární kritéria

- ✓ Pozemek není ve vlastnictví obce nebo městské instituce
- ✓ Plné zastínění pozemku;
- ✓ Těsné sousedství se silnicí I. třídy;
- ✓ Sousedství s problematickými provozy typu herny, bary,...;
- ✓ Sousedství s průmyslovými a jinými provozy ve vazbě na znečištění životního prostředí;
- ✓ Záplavová území (vyřadit pozemky, které mají vysoké riziko – jsou v přímé záplavové zóně);
- ✓ Velikost pozemku (méně než 200 m²).

Sekundární kritéria

- ✓ Využití pozemků (zastavěnost, případně zastavitelnost území)
- ✓ Kvalita půdy
- ✓ Přístup k vodě
- ✓ Přístup ke komunikaci
- ✓ Možnost stavět (plot, altán)
- ✓ Hustota obyvatel, respektive typ zástavby
- ✓ Časová dostupnost od MHD, možnost parkování v případě odlehlejší oblasti
- ✓ Velikost pozemku (více jak 500 m² je vhodnější, menší je méně vhodné)
- ✓ Svažitost terénu

Další informace

ke stažení na
www.ieep.cz

Radost ze zahrádkání, předávání znalostí dětem, společenská interakce. Téměř sto různých pěstovaných druhů zeleniny, ovoce a bylinek. Nepostradatelná role koordinátorů. Vlastnosti vhodných pozemků v rámci města. Schopnost poskytovat útočiště v době společenských i osobních krizí. To je jen část rozmanitých témat a výsledků, které se vztahují ke komunitním zahradám a které lze nalézt v této souhrnné výzkumné zprávě. Ta shrnuje tříletý multioborový výzkum zaměřený na potenciál komunitních zahrad v Česku s ohledem na posilování odolnosti společnosti vůči dopadům krize.

Publikace je určena nejenom samotným členům, koordinátorům a podporovatelům komunitního zahradničení. Nezapomíná ani na zástupce samospráv jako na někoho, kdo se snaží najít vhodné pozemky a podpořit na jejich území vznik těchto míst pro pěstování a podporu komunitního života. Tato místa hrají v kontextu současných obcí důležitou a nenahraditelnou roli, a to i s ohledem na snahu rozvíjet podobu a služby modrozelené infrastruktury v dynamicky se měnících klimatických a společenských podmínkách současné doby. Své uplatnění tak nachází i u zástupců veřejné správy jako analytický poklad z dílčích případových studií pro formování budoucích strategií a nástrojů k naplňování jednotlivých strategických cílů.

ISBN 978-80-7561-429-2

9 788075 614292

Komunitní zahrady

SOUHRNNÁ VÝZKUMNÁ ZPRÁVA

Komunitní zahrady

PROČ A KDE ZAKLÁDAT NOVÉ
ZAHRADY VE MĚSTECH?

